

SABABA FI FURMAATA WALIIN ODUU WARRA DUUBATTI DEEBIâ€™ANII-KUTAA 13.1

Description

Assalamu aleikum wa rahmatullahi wabarakatuuh. Jiâ€™a tokko oliif erga addaan banne booda kunoo walitti dachaane. Qormaata addunyaa tokko waliin osoo walâ€™aanso baanu addaan fagaanne. Amma qajeelotti mata-duree keenyatti seenna.

14-Amanti keessatti daangaa darbuu fi wanta nafseen hin dandeenye itti feâ€™uu

Wantoota Islaama erga qabatanii booda duubatti akka deebiâ€™an nama taasisan keessaa tokko: Amanti keessatti daangaa darbuu fi wanta nafseen hin dandeenye irra kaaâ€™uudha. Namni uumamaan dandeetti daangeefamaa qaba. Kanaafu, daangaa kana darbuu hin qabu. Taâ€™uu baannan kufaatiif saaxilama. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa kitaaba Isaa keessatti aayah baayâ€™ee keessatti daangaa darbuu irraa dhoowwe jira. abbooti kitaaba (Yahuudotaa fi Kiristaanota) daangaa darbuu irraa ni akeekachiise. Ni jedha:

قُلْ يَأَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوْا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا
تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلٍ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا

وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

â€œJedhi, â€œYaa warra kitaabaa! Amantii keessan keessatti dhugaan ala daangaa hin darbinaa. Fedhii ummata duraan jallatanii darbanii, namoota hedus jallisanii fi karaa qajeelaa irraa jallatanii hin hordofinnaa.â€ Suuratu Al-Maaâ€™idah 5:77

Kiristaanota biratti jallinni kan mulâ€™ateef sababa isaan daangaa darbuu irraa kan ka`e amanti isaanii keessatti wanta haarawa uumanifi. Ustaaz Muhammad Xaahaa Aashura kitaaba isaa Maqaasida Shariiâ€™ati jedhu keessatti kitaaba Shekh Abdurahmaan Laweyhiq â€œAmanti Keessatti Daangaa darbuuâ€• jedhu irraaakkana jechuun dabarse: Keeyyattonni kunniin jalqaba irratti warra kitaabatiin waha qabataniyyu malee wanti isaan irraa barbaadamee: sababa ummattoota darban dallansuu Rabbiitti geesse irraa akka of eeganiif ummata kana ittiin gorsuufi.â€•

Namoonni gariin akkana jechuun of gaafachuu dandaâ€™u: sila daangaa darbuun kuni kiristaanota irratti daangefamaa?â€• Gaafi kana sheykhul Islaam ibn Taymiyah kitaaba Iqtidaâ€™u Siraaxal Mustaqiim jedhu keessatti deebii deebisa: gareewan biroo caalaa kiristaanoni amantii fi hojiidhaan baayâ€™isanii daangaa darbu. Amanti keessatti daangaa darbuu irraa Rabbiin isaan dhoowwe.â€•

Kanaafi, akka Muslimoonni wanta ummattooni darban itti kufanitti hin kufneef Ergamaan Rabbii (SAW) ummata isaa daangaa darbuu irraa dhoowwe. Ibn Abbaas (radiyallahu anhu) akkana jedha: ganama Aqabah Ergamaan Rabbii (SAW) osoo geejjiba isaanii irra jiranu akkana naan jedhan: "Cirracha muraasa naaf fidi." Anis cirrachoota hanga firii teemira ykn fiixee qubbiinii gahan funaaneef. Yommuu harka isaa keessa kaaAn-Nasaa 3057

Kunoo kuni Nabiyyii keenya (SAW) xumura warra daangaa darbanii nuuf ibsa. Gahuumsi isaanii gara badiiti. Inumaa, kana siâ€™a sadii deddeebisee dubbata. Muslim ibn Masâ€™uud (radyallahu anhu) irraa akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedha:

Ø£ÙŽÙ,,Ø§ÙŽ Ù‡ÙŽÙ,,ÙŽÙfÙŽ Ø§Ù,,Ù’Ù Ø·ÙŽÙ†ÙŽØ·Ù·Ù‘Ø·Ù·Ù†ÙŽ åæåéåæ å€.å€ Ø«ÙŽÙ,,Ø§ÙŽØ«ÙŽ ÙÙŽØ±ÙŽÙ·Ø§Ø·Ù· å€.å€

â€œDhagaya! Warri daangaa darban badan!â€(Siâ€™a sadii)Sunan Abi Daawud 4608, Sahih Muslim 2670

Kanaan wal qabsiisee An-Nawawiin ni jedha: mutanaxxiâ€™un jechuun warra wanta tokkotti garmalee lixan, dubbii fi hojii isaanii keessatti daangaa darbaniidha.

Kunoo Nabiyyiin (SAW) ummata isaa garmalee jabeessu akka hin qabne isaaniitti hima: Ofirratti hin jabeessinaa Rabbiin isin irratti jabeessati. Dhugumatti namoonni ofirratti jabeessanii Rabbiin isaan irratti jabeesse. Kunniin gadaamoo fi manneen keessatti haftee isaaniiti. Ergasii aayah tana ni qaraâ€™e: â€œ **Moloksummaas ni eegalan. Jaalala Rabbii barbaadu malee isaan irratti [moloksummaa] hin katabne.**â€ Suuratu Al-Hadiid 57:27[1]

Nafsee irratti jabeessun fakkeenyoota daangaa darbuu keessaa tokkoodha. Dhumti abbichaa addaan kutuu taâ€™a. Sababni isaas, namni amanti ofirratti jabeesse amantin isa mooâ€™ata. Kuni shakkii hin qabu.

Abu Hureeyraan akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan: **â€œDhugumatti, Amantiin kuni salphaadha. Eenyullee amanti ofirratti hin jabeessu, kan isa mooâ€™atu yoo taâ€™ee malee. Sirraaâ€™aa, dhiyaadhaa, gammadaa, ganamaan, waaree boodaa fi halkan dhumaar irraa hanga taâ€™e ibaadaa gochuun gargaarsa barbaadaaâ€¢** [Sahih al-Bukhari 39](#)

Kanaan wal-qabsiisuun Haafiz ibn Hajarakkana jedhe: hiikni kanaa namni hojii amanti keessatti garmalee gadi lixu, haala madaallamaan qabachuu dhiise, kan dadhabuu fi addaan kutee ta`ee mooâ€™atama.

Rasuulli (SAW) oduun sahaabota isaa garii irraa isa dhaqqabeen keessi isaa ni tuqame. Anas irraa akka gabaafametti,akkana jedha: Namoonni sadii gara manneen haadholii manaa Nabiyyii (SAW) dhufuun ibaadaa isaa ilaachissee gaafatan. Yommuu isaanitti beeksifamu, ibaadaa isaanii akka xiqlaatti ilaaluunakkana jedhan: **â€œNuti Ergamaan Rabbii (SAW) irraa eessa jirraa? Zanbii isaa irraa wanta darbee fi wanta duubatti hafee Rabbiin isaa araarame jira. Isaan keessaa tokkoakkana jedhe: Ani yeroo hundaa halkan salaataa bulaa.â€¢ Kan biraas ni jedhe: â€œAni jirenya guutuu nan sooma, sooma hin hiiku.â€¢ Kan biraas ni jedhe: Ani Dubartoota irraa addaan baha. Gonkumaa hin fuudhu.â€¢**

Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) dhufuunakkana jedhan: **Kanakkana jedhe isinii?**
Dhugumatti, ani hunda keessan caalaa Rabbiin kan sodaatuu fi eeggatuudha. Garuu nan sooma, nan hiika. Nan salaata, nan ciisa. Dubartoota nan fuudha. Namni Sunnah kiyya irraa garagale inni narraa miti.â€¢ Sahih Al-Bukhaari- 5063

Bukharai fi Muslim Anas irra akka gabaasanitti, Anas ni jedha: Ergamaan Rabbii (SAW) masjiida seenanii funyoo (tushaa) utubaalee lama jidduutti rarrafamee argan. Ergasii ni jedhan: **â€œTushaan kuni maalidhaha?â€¢** Namoonnis ni jedhan: **â€œKuni tushaa Zaynabi. Yommuu dadhabdu, [salaataaf dhaabbachuu itti fufuuf] tushaa kana qabatti.â€¢** Ergasii Nabiyyiinis (SAW) ni jedhan: **â€œLakki. Hiikaa. Tokkoon keessan nashaaxa isaatiin haa salaatu. Yommuu dadhabu immoo haa taaâ€™u.â€¢** [Sahih Al-Bukhaari 1150](#)

Hadiisa kanaan wal-qabsiisee ibn Hajarakkana jedha: hadiisa kana keessa ibaadaa keessatti madaallama taâ€™uutti kakaasu fi isa keessatti garmalee lixuu irraa dhoowwutu jira.

[1] <https://sunnah.com/abudawud:4904>

[Min Akhbaaril Muntakisiina maâ€™al asbaabi wal ilaajifuula113-115](#)

Date Created

May 16, 2021

Author

admin